

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

[نور ۳۰] - قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ
 [نور ۳۱] - وَ قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَا لِيُضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ ...

به مردان با ایمان بگو: «دیده فرو نهند و پاکدامنی ورزند، که این برای آنان پاکیزه‌تر است، زیرا خدا به آنچه می‌کنند آگاه است.»

و به زنان با ایمان بگو: «دیدگان خود را [از هر نامحرمی] فرو بندند و پاکدامنی ورزند و زیورهای خود را آشکار نگردانند مگر آنچه که طبعاً از آن پیداست. و باید روسری خود را بر گردن خویش [فرو] اندازند...
 توصیه‌نامه سیاستی و اجرایی پوشش دانشگاهی در دانشگاه‌ها (ویرایش نخست)

راهکارها و اقدامات اجرایی	راهبردها	ردیف
<p>۱ پرهیز از ظاهرگرایی صرف (تمرکز بر باور و پوشش عیفانه به صورت توأمان)</p> <p>۲ توجه توأمان به رفتار و پوشش عیفانه در پسران و دختران (پرهیز از نگاه تک‌جنسیتی)</p> <p>۳ پرهیز از نگاه افراطی و تفریطی به حد حجاب در محیط دانشگاه (تعریف کیفیت پوشش بر اساس شرع و متناسب با عرف محیط دانشگاهی)</p> <p>۴ تقدم رویکردهای همدلانه بر رویکردهای آمرانه و تحکم‌آمیز (مواجهه هوشمندانه و گام به گام با موارد هنجارشکن)</p>	<p>رعایت الزامات نگرشی متولیان و مجریان</p>	<p>۱</p>
<p>تشکیل کارگروه پوشش دانشگاهی (عفاف و حجاب) پیرو مصوبه ۸۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی «مجموعه تکمیلی راهکارهای گسترش فرهنگ عفاف و حجاب»</p> <p>اعضاء: رئیس دانشگاه (رئیس)، معاون فرهنگی و اجتماعی (جانشین رئیس)، مدیر کل فرهنگی دانشگاه (دبیر)، مسؤول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه، معاون آموزشی، معاون دانشجویی، مدیر کل حراست، رئیس مرکز بازرسی و پاسخ‌گویی به شکایات، مسؤول بسیج اساتید، نماینده کمیته انضباطی، نماینده گروه معارف، رئیس مرکز مشاوره و دو نفر از اعضای هیأت علمی مرتبط به صورت داوطلبانه؛ و استفاده از ظرفیت تشکلهای دانشجویی</p> <p>تشکیل این کارگروه بسته به ظرفیت دانشگاه‌ها، در سطح دانشکده‌ها نیز مؤثر است.</p>	<p>استفاده بهینه از ظرفیت ساختارها و سازوکارها</p>	<p>۲</p>

<p>به روزرسانی، اطلاع رسانی و تبیین ضوابط پوشش^۱ در دانشگاه برای همه مخاطبان بویژه دانشجویان نورود به شیوه‌های گوناگون: سامانه آموزشی (گلستان)، نصب بنر در ورودی دانشگاه و دانشکده‌ها و سراهای دانشگاهی، ارسال پیامک، توزیع بورشور آیین نامه پوشش، تولید و پخش انیمیشن یا کلیپ در فضای مجازی و مانند آن در خصوص ضوابط؛ درج آیین‌نامه‌ها و ضوابط مرتبط در سامانه آموزشی به شیوه‌ای که موافقت و مطالعه کامل آن از سوی دانشجویان، مورد تأیید ایشان قرار گیرد. با همکاری معاونت‌های آموزشی و دانشجویی</p>	۲		استفاده بهینه از ظرفیت ساختارها و سازوکارها	۲
<p>تشکیل کمیته هادی و راهبری این کمیته عمدتاً با اعضای غیرحقوقی و اساتید و کارشناسان داوطلب مشاور ذیل کارگروه پوشش دانشگاهی و به منظور اجرا و راهبری بخشی از راهبرد ۶ توصیه‌نامه حاضر، تشکیل می‌شود. با هماهنگی معاونت فرهنگی اجتماعی و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها</p>	۳			
<p>تشکیل کمیته معین دانشجویی این کمیته در سطح دانشگاه با هدف مشارکت دانشجویان و استفاده از نظرات، پیشنهادهای و توان تشکلهای و گروه‌های دانشجویی در این حوزه تشکیل می‌شود. با هماهنگی معاونت فرهنگی اجتماعی و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها</p>	۴			
<p>برگزاری کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی در موضوع سبک زندگی عقیفانه با حضور اساتید برجسته برای دانشگاهیان؛ با همکاری نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه و مرکز مشاوره.</p>	۱		تبیین، آموزش و معرفت‌افزایی	۳
<p>برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی کوتاه مدت با موضوعاتی چون حقوق، تکالیف و هویت دانشگاهی، آداب و شؤون حضور در کلاس و دانشگاه، آسیب‌های اجتماعی، مهارت‌های ارتباطی، مقابله با مزاحمت‌های جنسی و... بویژه برای نورودان؛ با همکاری معاونت، نهاد نمایندگی و مرکز مشاوره.</p>	۲			

^۱ ناظر بر این مصوبات و ابلاغیه‌ها:

- (الف) ابلاغیه معاون فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به شماره ۸/۱۶۱۱۴۸ مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۰۳؛
(ب) مصوبه جلسه ۳۳۱ شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی "مجموعه اقدامات عملیاتی برای حفظ و تقویت پوشش و اخلاق حرفه‌ای، بند ۵"
(ج) "آیین نامه انضباطی دانشجویان"، مصوبه مورخ ۱۳۷۴/۴/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی (بند ۵، ماده ۶)
(د) "مصادیق پوشش مجاز و غیر مجاز دانشجویان"، مصوبه جلسه ۱۹۷ شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی
(ه) "آیین نامه حفظ حدود و آداب اسلامی در دانشگاه‌ها"، مصوب جلسه ۱۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی، مورخ ۱۳۶۶/۵/۱۳.

<p>برگزاری دوره‌های آموزشی مرتبط با مسائل فرهنگی و آسیب‌های اجتماعی برای خانواده‌های دانشجویان به‌ویژه برای نوورودان در بدو ورود به دانشگاه؛</p> <p>با همکاری معاونت فرهنگی اجتماعی و آموزشی، نهاد نمایندگی، و مرکز مشاوره</p>	۳		تبیین، آموزش و معرفت‌افزایی	۳		
<p>برگزاری اردوهای فرهنگی و در نظر گرفتن برنامه‌های جذاب آموزشی و توجیهی در آنها؛</p> <p>با همکاری معاونت فرهنگی اجتماعی و نهاد نمایندگی</p>	۴					
<p>برگزاری کرسی‌های نظریه‌پردازی و آزاداندیشی با موضوع عفاف و حجاب؛</p> <p>با همکاری معاونت پژوهشی و با استفاده از ظرفیت تشکل‌های دانشجویی</p>	۵					
<p>برگزاری دوره‌های تبیینی برای مجریان و متولیان: کارگاه‌های آموزشی برای اساتید و کارشناسان داوطلب مشاور (کمپته هادی و راهبری)، کارکنان حراست که وظیفه شناسایی را برعهده دارند و کلیه افراد حاضر و مؤثر در این فرایند</p> <p>با همکاری معاونت آموزشی</p>	۶					
<p>برنامه‌ریزی جهت استفاده از ظرفیت اساتید برای اعتلای شئونات دانشگاهی و اجرای برنامه‌های مناسب جهت تقویت نقش تربیتی اساتید و روحیه شاگردپروری در میان ایشان</p> <p>با همکاری معاونت آموزشی و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها</p>	۷					
<p>مشاوره و گفت و گو با دانشجویانی که قوانین را در این خصوص رعایت نمی‌کنند با هدف اقناع (گام ششم از راهبرد ۶ همین توصیه‌نامه)؛</p> <p>با همکاری دفتر مشاوره و اساتید داوطلب</p>	۸					
<p>حمایت از پایان‌نامه‌ها و پژوهش‌های مرتبط با هویت دانشگاهی، حقوق و تکالیف دانشجویان، پوشش دانشگاهی، اخلاق و فرهنگ دانشگاهی از طریق فراخوان و اعلام عمومی</p> <p>با همکاری معاونت پژوهشی</p>	۱				مطالعه و پژوهش	۴
<p>طراحی و اجرای پژوهش‌های کاربردی از قبیل پیمایش، نظرسنجی، فراتحلیل و... در خصوص رصد علمی وضعیت فرهنگی اجتماعی دانشگاه جهت بهره‌برداری در برنامه‌ریزی‌ها</p> <p>با همکاری گروه‌های علمی دانشکده‌ها با همکاری پژوهشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی دانشگاه</p>	۲					
<p>تولید ادبیات جدید و به روز در حوزه عفاف و حجاب از طریق تألیف کتاب، مقاله، نشریه، بروشور و ...</p> <p>با همکاری پژوهشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی مرتبط در دانشگاه/ نهاد</p>	۳					

<p>آسیب‌شناسی و پایش علمی اثربخشی و کارآیی اقدامات صورت گرفته توسط دانشگاه در بهبود وضعیت پوشش و آداب دانشگاهی و ارائه نتایج و بازخورد آنها به کارگروه پوشش دانشگاهی، شورای هادی و سایر مسؤولان دانشگاه با همکاری معاونت پژوهشی</p>	۴		مطالعه و پژوهش	
<p>حمایت از فعالیتهای علمی و ترویجی هیأت‌ها، کانون‌های فرهنگی - هنری، تشکل‌ها و انجمنهای علمی در موضوعات مرتبط با ارتقاء شؤونات دانشگاهی</p>	۱			
<p>برپایی نمایشگاه‌های پوشش دانشگاهی جهت ارائه الگوهای مناسب پوشش با در نظر گرفتن تنوع فرهنگی، با مشارکت تولیدکنندگان حوزه پوشش با تخفیف‌های مناسب و ظرفیت دانشکده‌های هنر در طراحی مد و لباس با استفاده از ظرفیت دانشکده‌های هنر، تشکل‌های دانشجویی و کانون‌های فرهنگی هنری</p>	۲			
<p>مصاحبه با صاحب‌نظران و انتشار دیدگاه‌های آنان در خصوص ضرورت و آثار رعایت شوون، ارزشها و اخلاق اسلامی در دانشگاه با همکاری نشریات و تشکل‌های دانشجویی با حمایت معاونت فرهنگی اجتماعی</p>	۳		پشتیبانی و ترویج	۵
<p>حمایت از تولیدات رسانه‌ای اعم از فیلم، نماهنگ، انیمیشن، تئاتر دانشگاهی با همکاری کانون‌های فرهنگی و هنری</p>	۴			
<p>استفاده حداکثری از ظرفیت فضای مجازی در تبلیغ و اشاعه پیام‌های اخلاقی و آگاه‌سازی مخاطبان با همکاری دفتر مشاوره</p>	۵			
<p>معرفی دستورات‌عمل‌ها و ضوابط پوشش در دانشگاه‌های دنیا^۲</p>	۶			
<p>اهداء بسته‌های تبیینی و ترویجی در موضوع شؤونات دانشگاهی به دانشجویان نوورود و خانواده‌های دانشگاهیان با همکاری نهاد نمایندگی</p>	۷			
<p>برگزاری مسابقات کتاب‌خوانی در ترویج شؤونات دانشگاهی با هدف تبیین فلسفه و کارکردهای عفاف و حجاب با همکاری دفتر نهاد و معاونت فرهنگی اجتماعی</p>	۸			
<p>انجام مؤثر و جذاب تبلیغات محیطی با همکاری روابط عمومی</p>	۹			۵
<p>شناسایی و بهره‌گیری از ظرفیت مجموعه‌ها و گروه‌های مردمی و سازمانهای مردم‌نهاد فعال در حوزه عفاف و حجاب در سطح استانی و ملی</p>	۱۰			

² Dress Code

<p>اجرای گام به گام سیاست‌های مواجهه هوشمندانه و مدبرانه با موارد خلاف ضوابط دانشگاه</p> <p>این مراحل، باید به صورت گام به گام و با لحاظ کردن نکات و ظرافت‌های اجرایی آن در هدایت دانشجویان اجرایی شود.</p>	<p>مواجهه هوشمندانه و مدبرانه با موارد هنجارشکن</p>	<p>۶</p>		
<p>گام اول: تشکیل شورای هادی و راهبری به منظور اجرای گام به گام؛</p> <p>اعضای شورا: مسؤول شورا (معاون فرهنگی دانشگاه یا یکی از اساتید دغدغه‌مند و محبوب به انتخاب معاون فرهنگی و اجتماعی)، معاون دانشجویی، کارشناس/کارشناسان شورا یکی از کارشناسان فعال و محبوب در بین دانشجویان به انتخاب معاونت فرهنگی و اجتماعی)، نماینده حراست، اساتید مشاور و داوطلب دارای ویژگی‌های محبوبیت، تخصص، حسن خلق و معاشرت با دانشجویان با معرفی معاونت آموزشی و دفتر مشاوره و بسیج اساتید؛</p>			<p>۱</p>	<p>مواجهه فرهنگی و تربیتی</p>
<p>گام دوم: معرفی موارد هنجارشکن توسط حراست، اساتید، کارکنان و... به معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشکده/دانشگاه (شناسایی هوشمند و غیر هوشمند (برای راستی‌آزمایی و پالایش.</p>			<p>۲</p>	
<p>گام سوم: ارسال پیامک / تماس با دانشجوی هنجارشکن و دعوت به گفت و گو با ذکر مکان و زمان جلسه بدون اشاره به موضوع از طریق کارشناس آموزش (با هماهنگی شورای هادی و استاد مشاور مربوط)؛</p>			<p>۳</p>	
<p>گام چهارم: طرح موضوع به صورت همدلانه و صمیمانه با دانشجو توسط اساتید مشاور داوطلب کمیته هادی و راهنمایی وی؛</p> <p>تقدیر کلامی از دانشجو در صورت همراهی و پذیرش، توسط استاد مشاور^۵</p>			<p>۴</p>	<p>مواجهه فرهنگی و تربیتی</p>
<p>گام پنجم: در صورت عدم همراهی دانشجو: معرفی به معاونت دانشجویی جهت ارائه آموزش‌های لازم در عین حفظ کرامت دانشجو طبق رویه‌های مشاوره‌ای و مقررات و مصوبات مرتبط</p>			<p>۵</p>	
<p>گام ششم: اطلاع‌رسانی به خانواده دانشجو توسط معاونت دانشجویی در صورت تداوم عدم رعایت قانون و ضوابط دانشگاه و دعوت از ایشان برای گفت‌وگوی</p>			<p>۶</p>	

^۳ با توجه به اهمیت و حساسیت اجرای گام به گام مراحل راهبرد ۶، لازم است این شورا با مسؤولیت معاون فرهنگی و یا یکی از اساتید مورد اعتماد و همکار با معاونت فرهنگی و اجتماعی تشکیل شود و به منظور پیشگیری از آسیب‌های احتمالی مثل عدم رعایت کرامت دانشجو، عدم امانتداری در خصوص مسائل شخصی دانشجو، پیامدهای احتمالی ارتباط صمیمی استاد مشاور و دانشجو و موارد مشابه، دیگر اعضای آن نیز با دقت و وسواس بالا انتخاب شوند.

^۴ نحوه انتخاب اساتید مشاور و شیوه برخورد و تعامل آنان با دانشجو در مرحله گفتگو بسیار حائز اهمیت است. حفظ کرامت دانشجویان و عدم ایجاد تنش و آسیب روانی برای آنان از نکات کلیدی است که باید مورد توجه اساتید مشاور و همکار شورای هادی باشد. در این مراحل با توجه به اینکه ممکن است جلسات خصوصی بین استاد و دانشجو برگزار شود و استاد به ناچار وارد حریم خصوصی دانشجو می شود، آسیب‌هایی پیش‌بینی می شود که به نظر می رسد انتخاب استاد زن برای دانشجوی دختر و استاد مرد برای دانشجوی پسر راهکار مناسبی باشد.

^۵ این جلسه و فضای حاکم بر آن نقشی بسیار کلیدی در تغییر رفتار افرادی که ناخواسته یا ناآگاهانه در این فضا قرار گرفته‌اند دارد، لذا همدلی، فضای مثبت و سازنده و چه بسا، اهدای یک هدیه فرهنگی مناسب که شکلی ماندگار و یادگار داشته باشد، بتواند در تلطیف و اثربخشی آن بسیار مؤثر باشد.

بیشتر در صورت نیاز؟			مواجهه هوشمندانه و مدبرانه با موارد هنجار شکن	۶
گام هفتم: تذکر به دانشجو بر اساس مفاد آیین نامه انضباطی و ضوابط پوشش دانشگاهی در صورت تکرار قانون شکنی بعد از طی مراحل پیشین اقماعی و گفتگو محور مطابق با مقررات و مصوبات مرتبط توسط معاونت دانشجویی	۷	مواجهه انضباطی مطابق با مقررات و مصوبات مرتبط		
گام هشتم: معرفی دانشجوی قانون شکن به کمیته انضباطی توسط معاونت دانشجویی و اجرای شیوه نامه اجرایی آیین نامه انضباطی دانشجویان مصوب وزارتین علوم و بهداشت ^۷ و مقررات و مصوبات مرتبط، برای آن دسته از دانشجویانی که مراحل اقماعی قبلی برای ایشان کارساز نبوده است.	۸			

^۶ با توجه به اینکه ممکن است شاهد مقاومت و یا حتی برخوردهای غیرقابل انتظار از طرف خانواده‌ها باشیم، لازم است این موارد در نهایت احترام و با حفظ شوون و به صورت دوستانه مطرح شود.

^۷ شیوه نامه اجرایی آیین نامه انضباطی دانشجویان، مصوب وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و علوم، تحقیقات و فناوری، آبان ۱۴۰۱

